

**Besluit van ...
houdende wijziging van de regels omtrent het generiek examenonderdeel
Engels voor de middenkader- en specialistenopleiding (mbo-4)**

Op de voordracht van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx, nr. xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken, in overeenstemming met de Staatssecretaris van Economische Zaken;

Gelet op artikel 7.4.3a, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van xxx, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van xxx, nr. xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht in overeenstemming met de Staatssecretaris van Economische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 3a komt te luiden:

Artikel 3a. Hoger niveau van examinering

1. Na toestemming van de examencommissie kan een deelnemer een generiek examenonderdeel afleggen op een hoger niveau dan vastgesteld voor zijn beroepsopleiding.
2. Indien de deelnemer een generiek examenonderdeel op een hoger niveau heeft afgelegd, wordt het hierbij behaalde cijfer gebruikt voor de eindwaardering, bedoeld in artikel 15.
3. Indien een deelnemer zijn generiek examenonderdeel Engels of Nederlandse taal op een hoger niveau aflegt, wordt het instellingsexamen op één niveau afgelegd. Het niveau waarop het instellingsexamen Nederlandse taal wordt afgelegd, is hetzelfde niveau als waarop het centrale examen wordt afgelegd.

1.

B

In artikel 8, zesde lid, wordt "of het examenonderdeel Nederlandse taal of rekenen" vervangen door: of een generiek examenonderdeel.

C

In artikel 19, tweede lid, onderdeel b, vervalt "of Engels".

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 augustus 2017. Indien dit besluit niet in werking is getreden op 1 augustus 2017, treedt dit besluit in werking met ingang van de dag na publicatie ervan in het Staatsblad en werkt het terug tot 1 augustus 2017.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

Nota van toelichting

Algemeen

Deze toelichting wordt gegeven in overeenstemming met de Staatssecretaris van Economische Zaken.

Examenonderdeel Engels op een hoger niveau

Inleiding

Vanwege het belang van de beheersing van het Engels voor deelnemers die doorstromen naar het hoger beroepsonderwijs is voor alle deelnemers in niveau 4 van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) het generieke examenonderdeel Engels onderdeel van de opleiding. Op basis van artikel 17a, vierde lid, van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB (hierna: Ekb WEB) geldt dat een deelnemer aan het eind van mbo-4 het niveau B1 van het Europees referentiekader voor moderne vreemde talen (ERK) behoort te beheersen voor de vaardigheden lezen en luisteren en niveau A2 van het ERK voor de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken voeren.

Tot 1 augustus 2017 werd het examenonderdeel Engels geheel afgenomen met instellingsexamens, dat wil zeggen examens die de instelling zelf of gezamenlijk heeft ontwikkeld of heeft ingekocht bij een examenleverancier. Het resultaat telt mee voor het behalen van het diploma. Eerder is reeds besloten dat vanaf het studiejaar 2017-2018 er een centraal examen Engels komt voor de vaardigheden lezen en luisteren. De overige vaardigheden (schrijven, spreken en gesprekken voeren) blijven worden afgenomen via een instellingsexamen. Deze verdeling is terug te vinden in de Regeling examinering Engels beroepsopleidingen WEB.

Noodzaak voor een hoger niveau

Vooruitlopend op de start van de centrale examinering per studiejaar 2017-2018 is er de afgelopen jaren ervaring opgedaan met pilotexamens voor de vaardigheden lezen en luisteren. Uit de resultaten van het studiejaar 2016-2017 blijkt dat 87% van de deelnemers in staat is om een voldoende te halen voor het pilotexamen op het B1-niveau. Uit signalen van de mbo-instellingen blijkt dat voor de overige vaardigheden, te weten schrijven maar met name spreken en gesprekken voeren, nog hogere percentages deelnemers een voldoende halen. Dit zijn namelijk mondelinge vaardigheden, waar deelnemers over het algemeen beter op presteren, en hiervoor geldt een lager ERK-niveau (namelijk A2).

Vanuit mbo-deelnemers en mbo-instellingen ligt er dan ook een duidelijke wens om het generieke examenonderdeel Engels op een hoger ERK-niveau te mogen afleggen. Deze wens hangt ook samen met het feit dat de beroepspraktijk bij een deel van de kwalificaties al hogere eisen stelt aan de beheersing van het Engels dan de wettelijk vastgestelde generieke kwalificatie-eisen. Door de introductie van de mogelijkheid om het generieke examenonderdeel op een hoger niveau af te leggen, kunnen mbo-instellingen de examens daarom soms efficiënter inrichten door ze (tot op bepaalde hoogte) te combineren. Ze kunnen dan met één instellingsexamen bijvoorbeeld een aantal vereiste vaardigheden van het generieke examenonderdeel examineren alsmede (een deel van) de beroepsgerichte eisen ten aanzien van het Engels.

De mogelijkheid om het examenonderdeel Engels op een hoger niveau af te kunnen leggen sluit ook aan bij de wens om deelnemers te stimuleren tot excellentie. Dit kan op veel manieren, waarvan het behalen van Engels op een hoger niveau er één is. Verder wordt hiermee aangesloten bij de andere generieke examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen, waarvoor al de mogelijkheid bestaat om het examenonderdeel op een hoger niveau af te leggen.

Uitvoering

Met dit besluit wordt het mogelijk gemaakt dat het ERK-niveau B1 voor lezen en luisteren en A2 voor schrijven, spreken en gesprekken voeren voortaan niet de enige niveaus zijn waarop de examens mogen worden afgelegd, maar dat deelnemers de examens ook op een hoger niveau kunnen afleggen.

Het College voor Toetsen en Examens ontwikkelt een centraal examen voor het ERK-niveau B2 dat in de plaats van het reguliere centraal examen Engels volgens het ERK-niveau B1 kan worden afgelegd. Beide centrale examens zullen vanaf het studiejaar 2017-2018 beschikbaar zijn voor de instellingen. Voor de instellingsexamens geldt dat de mbo-instellingen deze op dit moment zelf ontwikkelen of inkopen. Deze situatie blijft ongewijzigd, hoewel de instellingen vanaf nu alleen nog hoeven te voorzien in instellingsexamens voor de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken voeren. Deze instellingsexamens kunnen worden aangeboden op het voorgeschreven niveau A2, maar ook desgewenst op de hogere niveaus B1 of B2. De keuzevrijheid is echter niet onbegrensd. Alle vaardigheden die worden geëxamineerd met het instellingsexamen, moeten namelijk wel op hetzelfde ERK-niveau worden afgelegd. Welke niveaus worden aangeboden, bepaalt de mbo-instelling zelf. Daarbij geldt wel dat de deelnemer niet kan worden verplicht om een examen op een hoger niveau af te leggen.

De examencommissie beslist op verzoek van de deelnemer of hij het examen op een hoger niveau mag afleggen. Indien de deelnemer geen verzoek daartoe doet of de examencommissie geen toestemming verleent, legt de deelnemer het examen volgens de voorgeschreven niveaus af.

In geval van een herkansing om een hoger cijfer voor het centraal examenonderdeel te behalen, terwijl in eerste instantie daarvoor reeds een 6 of hoger is behaald, mag de deelnemer steeds de herkansing op een hoger niveau afleggen.

Afhankelijk van de behaalde resultaten bepalen de examencommissie van de mbo-instelling en de deelnemer gezamenlijk welk cijfer wordt gebruikt voor de eindwaardering en daarmee ook welk cijfer en welk niveau wordt vermeld op de resultatenlijst bij het diploma. De overige regels voor de examinering en de slaag-zakregeling veranderen niet.

Uitvoerings- en handavingsgevolgen

Het ontwerpbesluit is voor een uitvoering- en handhaafbaarheidstoets voorgelegd aan de Dienst Uitvoering Onderwijs, de Inspectie van het onderwijs en het College voor toetsen en examens.

PM uitkomsten

Administratieve lasten

Administratieve lasten kunnen worden gedefinieerd als de kosten voor instellingen, bedrijfsleven of burgers om te voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid, voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Er zijn geen structurele administratieve lasten met dit besluit gemoeid. Hoewel de behaalde resultaten op het generieke examenonderdeel Engels wel moeten worden aangeleverd aan de Dienst Uitvoering Onderwijs, geldt dat er met deze wijziging alleen sprake zal zijn van het aanleveren van andere niveaus, maar niet van extra gegevens. De systemen van de mbo-instellingen zullen hierop moeten worden aangepast.

Financiële gevolgen

PM na uitvoeringstoets

Internetconsultatie

De internetconsultatie heeft plaatsgevonden van ...

PM uitkomsten

Artikelsgewijs

Artikel I, onderdeel A (artikel 3a)

Iedere beroepsopleiding kent enkele generieke kwalificatie-eisen en om die te kunnen toetsen ook generieke examenonderdelen. Het betreft Nederlandse taal en rekenen, waarvoor referentieniveaus zijn bepaald in het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Daarnaast ook het onderdeel loopbaan en burgerschap, waarvoor echter geen examen plaatsvindt. In mbo-4 (middenkader- en specialistenopleiding volgens artikel 7.2.2, eerste en derde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs) is er tot slot sprake van een generiek examenonderdeel Engels.

De veralgemenisering van artikel 3a met dit besluit bewerkstelligt dat een deelnemer voortaan niet alleen Nederlandse taal en rekenen maar alle generieke examenonderdelen op een hoger niveau kan afleggen dan het niveau dat is vastgesteld voor zijn beroepsopleiding. In artikel 17a is geregeld welk niveau van de generieke kwalificatie-eisen behoort bij welk niveau van beroepsopleiding.

De strekking van het opnieuw vastgestelde artikel 3a is ongewijzigd gebleven. Die strekking is om talentvolle deelnemers de kans te geven een generiek examenonderdeel op een hoger niveau af te leggen en zo te kunnen voorzien in de individuele onderwijsbehoefte van een deelnemer. De vooraf vereiste toestemming van de examencommissie betekent dat de commissie een zeeffunctie heeft en op basis van een inschatting alleen kansrijke deelnemers kan laten opgaan voor het moeilijker examen (zowel centraal examen als instellingsexamen). Aangezien de toestemming betrekking heeft op het gehele generieke examenonderdeel, dient de deelnemer deze tijdig aan te vragen overeenkomstig door de instelling in haar onderwijs- en examenreglement vastgestelde instellingsregels. Deze toestemming is overigens niet vereist in geval een deelnemer reeds een cijfer 6 of hoger voor het centraal examen van het desbetreffende examenonderdeel heeft behaald en hij door gebruik te maken van zijn recht op herkansing een centraal examen op een hoger niveau wil afleggen. Dit volgt uit artikel 8, tweede lid. In dat geval is het evenwel aan de instelling overgelaten of de deelnemer, die tijdig zijn wens daartoe kenbaar heeft gemaakt, ook de kans krijgt zijn instellingsexamens (alsnog) op een hoger niveau af te leggen. Dit laatste wordt niet geregeld door dit besluit, maar zal de instelling zelf moeten regelen in haar onderwijs- en examenreglement.

Indien het examenonderdeel Engels op een hoger niveau wordt afgelegd, bevat het nieuwe derde lid van artikel 3a als randvoorwaarde dat de drie vaardigheden die worden geëxamineerd via het instellingsexamen op hetzelfde niveau worden afgelegd. Dat kan dus naar keuze het niveau B1 of B2 zijn in plaats van het voorgeschreven niveau A2. Het is niet toegestaan daarbinnen weer te differentiëren. Voor de volledigheid wordt dit ook geregeld voor Nederlandse taal, waarbij dan de keuze voor een hoger referentieniveau met zich brengt dat de instellingsexamens op datzelfde hogere niveau moeten plaatsvinden.

Artikel I, onderdeel B (artikel 8, zesde lid)

Het zesde lid wordt veralgemeniseerd, zodat niet alleen voor Nederlandse taal of rekenen maar ook voor Engels bij twee ten minste voldoende examenresultaten voor een centraal examen een keuzerecht ontstaat. Dit keuzerecht ontstaat wanneer binnen één generiek examenonderdeel twee verschillende centrale examens zijn afgelegd en voor beide examens ten minste het cijfer 6 is behaald. Dan heeft de deelnemer het recht te kiezen welk cijfer op zijn resultatenlijst zal worden vermeld. De bepaling heeft geen betrekking op instellingsexamens. Dat is aan de instelling overgelaten om te regelen.

Artikel I, onderdeel C (artikel 19, tweede lid, onderdeel b)

Artikel 19 bevat specifieke regels voor pilotexamens. Dergelijke examens zijn gebruikt voor alle generieke examenonderdelen om ervaring op te doen met de invoering van centrale examens. Aanvankelijk was bepaald dat een pilotexamenresultaat in het laatste jaar voor invoering van een centraal examen in een beroepsopleiding alleen met een

cijfer 6 het recht gaf af te zien van het nogmaals behoeven af te leggen van zo'n examen. Voor de deelnemers die in het studiejaar 2017-2018 het centrale examen Engels afleggen, geldt evenwel dat een lager cijfer genoeg is om te kunnen slagen voor de beroepsopleiding. Dit omdat een cijfer van het centrale examen kan worden gecompenseerd met het cijfer van een instellingsexamen. Aangezien niet alle deelnemers een pilotexamen Engels hebben afgelegd in het studiejaar 2016-2017 en een examen kan worden afgelegd als ten minste de helft van de wettelijke studieduur is verstreken, zou dit betekenen dat binnen een cohort deelnemers voor sommige een lager cijfer dan een 6 genoeg is om te kunnen slagen terwijl voor andere, die het pilotexamen hebben afgelegd met een lager cijfer dan een 6, een nieuw examen is vereist. Dat is onwenselijk en daarom wordt het met dit besluit mogelijk gemaakt dat ook een onvoldoende aan de deelnemer het recht geeft af te zien van het nogmaals behoeven af te leggen van zo'n examen. Uiteraard kan het diploma alleen aan de deelnemer worden uitgereikt als hij voldoet aan de uitslagregels van artikel 17, derde lid, en 18c, tweede lid. Dit betekent voor het examenonderdeel Engels dat ten minste het cijfer 5 moet zijn behaald en voor het examenonderdeel Nederlandse taal ten minste een 6 of andersom. Die cijfers worden uit hoofde van artikel 15, vierde lid, bepaald als rekenkundig gemiddelde van het instellingsexamen enerzijds en het centraal examen anderzijds.

Artikel II

Deze bepaling bevat het tijdstip van inwerkingtreding, dat is bepaald op 1 augustus 2017. Hiermee is aan het begin van het studiejaar duidelijk welke regels er gelden voor het examenonderdeel Engels in mbo-4. Voor het geval het besluit niet op tijd in werking kan treden, is voorzien in terugwerkende kracht. Dit is in dit geval toegestaan, nu het besluit begunstigend is voor de deelnemers en er geen strafrechtelijke sanctionering of bestuurlijke boete kan worden opgelegd bij overtreding van de voorschriften die door dit besluit zijn gesteld.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker